

תשתית וסביבה

”עסקים כרגיל” - סכנה

ד”ר אופירה אילון

מילת המפתח היום בנושאים הסביבתיים היא “פי תוח בריקיימא” – מושג שבתוכו היבטים כלכליים וחיברתיים, מעבר להיבטים הסביבתיים.

נושא האנרגיה גם הוא נושא רחב שיש לו משמעויות עצומות מבחינה כלכלית, פוליטית, חברתית וסביבית. תית. כמעט כל פעולה במהלך חיינו מותנית בשימוש באנרגיה ולפיכך יש מקום לחשיבה מעמיקה בתחום. החברה האנושית של המאה ה-21 תלויה באנרגיה לכל אורחות חייה. החל בבקרת אקלים, תחבורה, אספקת המים, וכלה בהעברת אינפורמציה, והכנת מזון. אנו תלויים באספקה של אנרגיה, כשרוב רובה היא אנרגיה פוסילית. למקורות אנרגיה אלו חסרונות ומגבלות רבים. לאחרונה פורסמה תוכנית האב למשק האנרגיה, אשר הוכנה עבור משרד התשתיות הלאומיות. תוכנית זו מתווה קווים לפתוח משק אנרגיה בריקיימא בישראל. בהגדרתה של תוכנית האב היא מהווה בסיס לתוכניות פעולה ספציפיות הנגזרות ממנה.

תרחיש “העסקים כרגיל” בתחום זה, כפי שהוצג בתוכנית האב, יכול להיות קטסטרופלי ובעל משמעות גלובלית חמורה. ברור כי משק האנרגיה נוגע לכל מגזר במשק ולכל תושב במדינה ולכן מדיניות האנרגיה חייבת להיקבע תוך קביעת מטרות, בחינה כוללת של כל החלופות ושקלול הגורמים לכדי תוכניות פעולה אופרטיביות, ישימות כלכלית.

עלינו לזכור כי העלות שאנו, כתברה, משלמים למעשה עבור האנרגיה כמעט מוכפלת, אם אנו מחשבים את מחיר הנוק הסביבתי הנובע מייצור האנרגיה הפוסילית

ולכן, המבחן הכלכלי חייב לכלול הפנמה של העלויות החיצוניות, החברתיות והסביבתיות, הנובעות מכל הלחימה. מילת מפתח נוספת בתחום האנרגיה היא “אנרגיה חלופית”. הכנסת אנרגיות חלופיות למשק האנרגיה בישראל, לרבות, הקטנת החשיפה של כלכלת ישראל לשוניונים הצפויים במערך הספקת האנרגיה העולמי, מועור חשיפה ביטחונית, שפור איכות הסביבה וכו’, דורשת בדיקה כלכלית סביבתית-חברתית כדי לקבוע מהו קצב החדירה האופטימלי של טכנולוגיות אלה ומהו היעד הריאלי לתמהיל מקורות האנרגיה בישראל.

אלמנט נוסף בתחום משק האנרגיה הוא חסכון וייצור. מהם האמצעים להגדלת יעילות השימוש באנרגיה? האם נדרשת תוכנית ממלכתית לחסכון באנרגיה? אם כן, מהי עלותה ומהו תועלתה?

יש לברוק מהם היעדים הריאליים ליישום פרויקטים של חסכון באנרגיה תוך בחינת תמריצים כלכליים ליישום אמצעים המשפרים יעילות. בארה”ב, לדוגמה, מקבל כל אדם המחליף מקרר ישן במקרר חדש ויעיל יותר מבחינה אנרגטית, 250 דולר. יש לקבוע לוחות זמנים ליישום הפרויקטים.

בעידן חשמלי, בו “יותר חשמל חוסך עמל”, ברור כי יש צורך בחינוך לחסכון. כמה אנשים ובעיקר כמה מוסדות, הפנימו נתון מדהים המצביע על כך כג כיוון טמפרטורת החדר ל 23 מעלות (כאשר בחוץ הטמפרטורה היא 27 מעלות) תביא לחסכון מיידי של 40% מהאנרגיה לעומת כיוון טמפרטורת החדר ל 20 מעלות?

טבעי אפוא, לאור ריבוי הגורמים השותפים במשק האנרגיה, כי הפעולות חייבות להיות מקובלות ומתואמות, ולכן יש ליצור פורום ציבורי, רחב ככל האפשר. באמצעות הקמת פורום רחב, המהווה צומת לדיונים ולבצוע עבודות מקצועיות בתחום, אפשר יהיה לגבש עמדות המקובלות על רוב הציבור וגם על מקבלי ההחלטות במסגרת משרדי הממשלה השונים.

הכותבת מנהלת תחום איכות הסביבה במוסד נאמן

- תרחיש “העסקים כרגיל” כפי שהוצג בתוכנית האב לאנרגיה, יכול להיות קטסטרופלי ובעל משמעות גלובלית חמורה**